

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ТАВРІЙСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені В.І. ВЕРНАДСЬКОГО
Навчально-науковий гуманітарний інститут
Кафедра державно-правових і гуманітарних наук**

ЗАТВЕРДЖУЮ

Директор навчально-наукового
гуманітарного інституту

Сергій ГУБАРЄВ

**РОБОЧА ПОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ІСТОРІЯ ТА КУЛЬТУРА УКРАЇНИ**

рівень вищої освіти Перший (бакалаврський)

галузь знань С Соціальні науки, журналістика, інформація та міжнародні відносини

спеціальність С4 Психологія

(шифр та найменування спеціальності)

освітньо-професійна програма Психологія

(назва однієї або декількох)

форма(и) навчання денна та заочна

Київ – 2025 рік

**Інформація про розробника(ів) та розгляд і схвалення
робочої програми навчальної дисципліни**

РОЗРОБНИК кандидат історичних наук, доцент кафедри державно-правових і гуманітарних наук

Зореслава ЗАХОЖАЙ

Розглянуто та схвалено на засіданні кафедри державно-правових і гуманітарних наук Протокол № 1 від 28.08.2025

Завідувач кафедри

Зореслава ЗАХОЖАЙ

ПОГОДЖЕНО:

Розглянуто та схвалено на засіданні кафедри психології, філософії та суспільних наук

Протокол № 1 від 25.08.2025

Завідувач кафедри

Олена ВЛАСЕНКО

ПОГОДЖЕНО:

Розглянуто та схвалено на засіданні навчально-методичної ради навчально-наукового гуманітарного інституту

Протокол № 8 від 27.08.2025

Голова НМР

Сергій ГУБАРЄВ

1. Опис навчальної дисципліни

1. Назва навчальної дисципліни, код в ОПП	ОК 1.3 Історія та культура України
2. Статус навчальної дисципліни	Обов'язкова
3. Рік навчання, семестр у якому викладається дисципліна	Курс 1, семестр: 2
4. Обсяг навчальної дисципліни (кількість кредитів, загальна кількість годин (аудиторних за видами занять, самостійної роботи здобувача вищої освіти)	4 кредити ЄКТС (120 год.), з них: Денна форма: 40 год. аудиторного навантаження (20 годин лекційних, 20 години семінарських) та 80 годин самостійної роботи. Заочна форма: 10 год. аудиторного навантаження (6 годин лекційних, 4 години семінарських) та 110 годин самостійної роботи.
5. Форма семестрового контролю	Залік
6. Інформація про консультації	За запитом здобувача вищої освіти в онлайн форматі
7. Мова викладання	Українська
Прізвище, ім'я, по батькові викладача (науковий ступінь, вчене звання, посада)	ЗАХОЖАЙ Зореслава Володимирівна, кандидат історичних наук, доцент
9. Контактна інформація викладача	zakhozhay.zoreslava@tnu.ed Кафедра державно-правових і гуманітарних наук, kaf_ppr@tnu.edu.ua
10. Посилання на силабус на вебсайті Університету	

2. Опис навчальної дисципліни

Анотація дисципліни	Дисципліна «Історія та культура України» має на меті надати студентам глибокі знання про історичний розвиток України, її культурні традиції, досягнення та виклики, які формували національну ідентичність. У рамках курсу розглядаються ключові події, етапи становлення державності, вплив зовнішніх та внутрішніх факторів на розвиток суспільства, а також багатогранність культурної спадщини України. Значна частина курсу присвячена історії та культурі народів Криму. Дисципліна сприяє формуванню у студентів аналітичного мислення, розуміння історичних і культурних процесів, а також вихованню поваги до культурного багатства України. Знання, отримані в ході вивчення курсу, будуть корисними як для особистісного розвитку, так і для майбутньої професійної діяльності.
Мета, завдання та цілі вивчення дисципліни	Метою викладання навчальної дисципліни «Історія та культура України» є ґрунтовне вивчення державно-політичного, соціально-економічного, духовного, етнічного, культурного розвитку українського народу в контексті розвитку світової

	цивілізації з урахуванням профілю спеціальності 053 Психологія, формування висококваліфікованого фахівця, здатного оперувати знаннями про країну, формування у молодого покоління глибоких патріотичних поглядів й переконань, прагнення стати гідним членом Українського суспільства. Основними завданнями вивчення дисципліни є: 1. Формування історичних знань: Ознайомлення студентів з основними етапами історичного розвитку України, ключовими подіями, постатями та процесами, які вплинули на становлення українського народу і державності. 2. Дослідження культурної спадщини: Вивчення культурних надбань України в літературі, мистецтві, архітектурі, музиці та інших сферах, а також аналіз їхнього значення для сучасного суспільства. 3. Розуміння національної ідентичності: Виявлення основних чинників, що сприяли формуванню національної свідомості та ідентичності, зокрема традицій, мови, звичаїв і обрядів. 4. Аналіз взаємодії з іншими культурами: Вивчення впливу інших народів і культур на розвиток України, її інтеграції у світовий культурний і історичний простір. 5. Розвиток критичного мислення: Формування у студентів навичок аналізу історичних подій, їхньої причинно-наслідкової логіки та значення в контексті сучасності. 6. Виховання поваги до історії та культури: Стимулювання інтересу до дослідження рідної культури, виховання патріотизму та толерантності до культурного різноманіття. 7. Застосування знань на практиці: Розвиток умінь використовувати отримані знання у професійній діяльності, громадському житті та міжкультурній комунікації.
Формат проведення дисципліни	Під час навчання використовуються наступні форми та методи: презентації, бесіди і дискусії, індивідуальні науково-дослідні завдання. Віртуальне навчальне середовище, яке використовуватиметься у разі роботи в дистанційному режимі - Google Classroom. У дистанційному режимі лекції / практичні заняття будуть проведені за допомогою програм електронної комунікації Google Meet. Поточна комунікація з викладачем здійснюється через Classroom та корпоративну пошту.
Передумови для вивчення дисципліни:	Препозит: Українська мова за професійним спрямуванням
	Постпозит: Основи права, Філософія, Педагогічна психологія

Перелік компетентностей, які забезпечує навчальна дисципліна та програмні результати навчання.

Загальні та спеціальні компетентності формуються відповідно до інтегральної компетентності – здатності розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми діяльності суб'єктів готельного і ресторанного бізнесу, що передбачає застосування теорій та методів системи наук, які формують концепції гостинності і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

Компетентності, якими повинен оволодіти здобувач:

ІК Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у сфері психології, що передбачають застосування основних психологічних теорій та методів та характеризуються комплексністю і невизначеністю умов

ЗК 4. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК 5. Здатність бути критичним і самокритичним.

ЗК10. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні;

ЗК11. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

СК 2. Здатність до ретроспективного аналізу вітчизняного та зарубіжного досвіду розуміння природи виникнення, функціонування та розвитку психічних явищ.

СК 4. Здатність самостійно збирати та критично опрацьовувати, аналізувати та узагальнювати психологічну інформацію з різних джерел.

СК 11. Здатність до особистісного та професійного самовдосконалення, навчання та саморозвитку.

Програмні результати навчання:

ПР 10. Формулювати думку логічно, доступно, дискутувати, обстоювати власну позицію, модифікувати висловлювання відповідно до культуральних особливостей співрозмовника.

ПР 13. Взаємодіяти, вступати у комунікацію, бути зрозумілим, толерантно ставитися до осіб, що мають інші культуральні чи гендерно-вікові відмінності.

ПР 17. Демонструвати соціально відповідальну та свідому поведінку, слідувати гуманістичним та демократичним цінностям у професійній та громадській діяльності.

Розділ 1. ВИТОКИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДУ ТА ЙОГО ДЕРЖАВНОСТІ.
ІСТОРІЯ УКРАЇНИ В IX –XVIII СТ.

Тема 1. СТАРОДАВНЯ ІСТОРІЯ ТА КУЛЬТУРА НА ТЕРИТОРІЇ СУЧАСНОЇ УКРАЇНИ

Вступ до курсу «Історія України». Предмет і завдання курсу. Періодизація історії України. Історична схема М. Грушевського. Періодизація радянської історіографії. Сучасна періодизація історії України. Джерела вивчення української історії. Основні етапи розвитку української національної історичної думки.

Найдавніше минуле на території України. (1млн. рр. до н.е. – IX ст. н.е.). Поява перших людей на території сучасної України. Початок формування людської цивілізації на території України. Українські землі в первісну епоху. Неолітична революція. Енеоліт. Трипільська культура. Бронзовий вік на території України. Скіфо-сарматська доба (кіммерійці, скіфи, сармати). Античні міста-держави Північного Причорномор'я. Східні слов'яни. Етногенез слов'ян. Суспільно-політичний розвиток та соціально-економічне життя східних слов'ян. Походження назви «Русь». Розселення слов'ян.

Тема 2. ІСТОРИЧНІ КОРЕНІ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДУ. КНЯЖА ДОБА. КУЛЬТУРА КНЯЖОЇ ДОБИ.

Походження Давньоруської держави. Теорії походження Київської Русі. Утворення Київської Русі та основні етапи її розвитку. Політичне життя Київської Русі. Правління київських князів: Олега (882-912 рр.), Ігоря (912-945 рр.), Ольги (945-964 рр.), Святослава (964-972 рр.). Піднесення і розквіт Київської Русі (кінець X – середина XI ст.). Князювання Володимира Великого (980-1015 рр.), Ярослава Мудрого (1019-1054 рр.). Правління Ярославичів. Любецький з'їзд (1097 р.). Князювання Володимира Мономаха (1113-1125 рр.) та Мстислава Володимировича (1125-1132 рр.). Соціально-економічний розвиток Русі. Соціальна структура населення. Господарство. Ремесла. Торгівля. Фінанси. Політична роздрібненість Київської Русі. Причини та наслідки занепаду Русі. Монгольська навала і встановлення золотоординського іга. Походження та суть національного символу – тризуба. Походження назви «Україна». Утворення Галицько-Волинської держави. Етапи державного розвитку Галицько-Волинської держави. Правління Романа Мстиславовича (1199-1205 рр.) та Данила Галицького (1203-1264 рр.). Суспільні відносини та зовнішня політика Галицько-Волинського князівства. Соціально-економічний розвиток Галицько-Волинської держави. Причини та наслідки занепаду Галицько-Волинського князівства.

Побут і звичаї східних слов'ян. Історія етноніму «Русь». Розвиток міст, торгівлі, ремесел, землеробства. Запровадження християнства. Розвиток писемності на Русі. Література. Архітектура та образотворче мистецтво. Культура Галицько-Волинської держави. Історичне значення культури Київської Русі.

Тема 3. УКРАЇНСЬКІ ЗЕМЛІ В СКЛАДІ ЛИТВИ ТА ПОЛЬЩІ. УКРАЇНСЬКЕ КОЗАЦТВО. УКРАЇНСЬКА КУЛЬТУРА ЛИТОВСЬКО-ПОЛЬСЬКОЇ ДОБИ.

Суспільно політичний розвиток України у XIV- першій половині XVII ст. Основні етапи інкорпорації Русі Литвою. Кревська унія (1385 р.). Політика Вітовта (1392-1430 рр.). Городельська унія (1413 р.). Правління Свидригайла Ольгердовича (1430-1440 рр.). Люблінська унія (1569 р.). Зовнішньополітичні аспекти життя України. Утворення кримського ханства і його експансія на українські землі. Польська експансія на українські землі. Соціально-економічний розвиток. Господарство. Соціальна структура населення. Фільваркова система господарства. Церковне життя України. Братства. Берестейська церковна унія (1596 р.). Загарбання українських земель Угорщиною, Молдавським князівством, Московською державою. Причини виникнення українського козацтва. Теорії

(версії) походження козацтва. Козацько-селянські повстання кінця XVI – початку XVII ст. П. Конашевич-Сагайдачний (1570-1622 рр.). Виникнення Запорозької Січі. Адміністративний устрій, суспільно-політичне та соціально-економічне життя Січі.

Українська культура XIV-першої половини XVII ст. Церква і духовенство. Берестейська церковна унія. Братства. Виникнення друкарства. Перекладна та літописна література. Освіта та наука. Острозька академія. Полемічна література. Архітектура і образотворче мистецтво. Музика. Пересопницьке Євангеліє.

Тема 4. УКРАЇНСЬКА НАЦІОНАЛЬНА РЕВОЛЮЦІЯ НА ЧОЛІ З БОГДАНОМ ХМЕЛЬНИЦЬКИМ (1648–1676 рр.). УТВОРЕННЯ КОЗАЦЬКО-ГЕТЬМАНСЬКОЇ ДЕРЖАВИ. ДОБА РУЇНИ.

Причини, характер та рушійні сили. Періодизація. Військові дії козацького війська у 1648 р. Воєнні дії 1649 р. Зборівський договір (1649 р.). Воєнні дії 1651 р. Білоцерківський договір (1651 р.). Воєнні дії 1652–1653 рр. Будівництво Української держави: форма правління; адміністративно-територіальний устрій; судова система; військо. Соціально-економічний лад козацької республіки. Становище України наприкінці 1653 р. Українсько – російські відносини. Дипломатичні пошуки Б. Хмельницького. Переяславська рада. Березневі статті. Україна в 1654–1657 рр. Доба «Руїни» в історії України другої половини XVII ст. Політика І. Виговського (1657-1659 рр.). Гадяцька угода (1658 р.). Політика Ю. Хмельницького (1659-1663 рр.). Слободищенський трактат (1660 р.). Розкол України на Правобережну та Лівобережну. Гетьманування П. Тетері (1663–1665 рр.) та І. Брюховецького (1663-1668 рр.). Андрусівське перемир'я (1667 р.). Гетьманування П. Дорошенка (1665-1676 рр.). Гетьманування Д. Многогрішного (1669-1672 рр.), І. Самойловича (1672-1687 рр.), Ю. Хмельницького (1677-1681 рр.). Україна на завершальному етапі революції. Кримські татари як союзники. Лівобережна Україна та Слобожанщина в другій половині XVII ст.

Тема 5. ГЕТЬМАНСЬКА ДЕРЖАВА ТА ЇЇ ЛІКВІДАЦІЯ. УКРАЇНСЬКА КУЛЬТУРА В ДРУГІЙ ПОЛОВИНІ XVII – XVIII ст.

Гетьманщина у складі Російської імперії. Остаточна ліквідація української державності. Українська державність наприкінці XVII – на початку XVIII ст. Гетьман І. Мазепа. Україна у Північній війні. (1700 – 1721 рр.). Соціально-економічне становище. Наступ царизму на автономні права України в XVIII ст. Малоросійські колегії. Ліквідація інституту гетьманства, автономії, Запорозької Січі. Війна між Росією і Туреччиною.

Українська культура в другій половині XVII–XVIII століттях. Українське козацьке бароко. Розвиток освіти та науки. Література: козацькі літописи Григорія Граб'янка, Самовидця, Самійла Величка. Творчість Григорія Сковороди. Музична культура в Україні. Театр в Україні: шкільна драма, інтермедії, вертеп, балаган, кріпосний театр. Архітектура та образотворче мистецтво. Внесок гетьмана Івана Мазепи в розвиток барокового мистецтва. Рококо. Образотворче мистецтво. Монументальний живопис – іконостас. Гравєрство. Музика.

Тема 6. УКРАЇНА В СКЛАДІ РОСІЙСЬКОЇ ТА АВСТРО-УГОРСЬКОЇ ІМПЕРІЙ НАПРИКІНЦІ XVIII – поч. XX ст. ПОСИЛЕННЯ НАЦІОНАЛЬНО-ВИЗВОЛЬНОГО РУХУ. УКРАЇНСЬКЕ НАЦІОНАЛЬНЕ ВІДРОДЖЕННЯ (КІНЕЦЬ XVIII – ПОЧАТОК XX століття).

Адміністративно-територіальний поділ Наддніпрянської України та західноукраїнських земель. Політика імперських центрів щодо України. Соціально-економічний розвиток України у першій половині XIX ст. Сільське господарство. Промисловість. Торгівля та фінанси. Західноукраїнські землі наприкінці XVIII – першої половини XIX ст. Реформи Марії-Терезії та Йосифа II. Антифеодальна боротьба. Повстання

під проводом Л. Кобилиці. Соціально-економічний розвиток України у другій половині XIX ст. Скасування кріпацтва. Реформи 1860 – 70-х рр. в Росії та їх вплив на Наддніпрянську Україну. Промисловість України. Торгівля та фінанси у другій половині XIX ст. Соціально-економічний розвиток західноукраїнських земель в другій половині XIX ст. Національне відродження в Україні. Суспільно-політичний рух в Наддніпрянщині в першій половині XIX ст. Декабристський рух. Початок українського національного руху. Кирило-Мефодіївське братство. Т. Шевченко (1814-1861 рр.). Революція 1848 р. на західноукраїнських землях. Головна руська рада. Національна політика царизму щодо України. Валуєвський циркуляр (1863 р.). Емський указ (1876 р.). Суспільно-політичний рух в другій половині XIX ст. Народницькі організації на території України. Хлопомани. Громадівський рух. М. Драгоманов (1841-1895 рр.). Діяльність «тарасівців». Суспільно-політичний рух на західноукраїнських землях в другій половині XIX ст. Народовці (українофіли). Наукове товариство ім. Т.Г. Шевченка. Народна рада. Радикали. Москвофіли. Формування українських партій на західноукраїнських землях.

Кримська війна. Життя народів Криму в російській окупації.

Соціально-економічний розвиток Наддніпрянщини на початку XX ст. Сільське господарство. Промисловість. Торгівля та фінанси. Столипінська аграрна реформа (1906-1911 рр.). Економічний розвиток західноукраїнських земель на початку XX ст. Створення та діяльність українських політичних партій на території Наддніпрянщини. Україна в роки революції 1905-1907 рр.: причини, характер, періодизація. Україна в роки століпінської політичної реакції. Створення та діяльність товариства українських поступовців (ТУП). Суспільно-політичний рух на західноукраїнських землях на початку XX ст. Україна напередодні та в роки I світової війни. Плани країн-учасниць війни щодо України. Хід воєнних дій на території України в 1914-1917 рр. Політика російського уряду та керівництва Австро-Угорщини на західноукраїнських землях. Головна Українська рада. Союз визволення України. Загальна українська рада. Українські січові стрільці.

Українське національне відродження. Розвиток освіти та науки у першій половині XIX ст. Відкриття та діяльність перших університетів. Становлення нової української літератури. І. Котляревський. Романтизм та реалізм в українській літературі. Творчість Т.Г. Шевченка. Архітектура та мистецтво. Література критичного реалізму. Архітектура, живопис та скульптура. Театр корифеїв. Українська музична школа XIX ст. Особливості розвитку української культури на західноукраїнських землях. Освіта та наука. Львівський та Чернівецький університет. Створення та діяльність «Просвіт». Наукове товариство ім. Т.Г. Шевченка. Література.

Розділ 2. УКРАЇНА В XX НА ПОЧАТКУ XXI СТ.

Тема 7. УКРАЇНЬСЬКА НАЦІОНАЛЬНО-ДЕМОКРАТИЧНА РЕВОЛЮЦІЯ (1917-1920 рр.). ЗУНР. УРОКИ ІСТОРІЇ

Передумови української революції. Утворення та діяльність Центральної Ради. I та II Універсали Центральної Ради. Центральна Рада і Тимчасовий уряд. Утворення Української Народної Республіки (УНР). Проголошення радянської влади в Україні. Українсько-більшовицька війна. Проголошення незалежності УНР. Брестський договір з країнами Четверного союзу. Центральна Рада весною 1918 р. Державний переворот 29 квітня 1918 р. Причини падіння Центральної ради. Українська держава П. Скоропадського. Основні напрямки внутрішньої зовнішньої політики Гетьманату. Антигетьманські сили в Україні. Падіння Гетьманату. Утворення ЗУНР. Внутрішня та зовнішня політика ЗУНР. Утворення Директорії. Внутрішня та зовнішньополітична діяльність Директорії. Акт Злуки УНР і ЗУНР. Причини поразки Директорії. Політика радянського уряду в Україні в 1919 – 1920 рр.

Політика «воєнного комунізму». Радянсько-польська війна. Підсумки та уроки Української революції.

Проголошення незалежної Кримської народної республіки.

Формування національної культури, освіти, науки. Культурно-освітнє будівництво в добу Центральної Ради. Українська академія мистецтв. Культурна політика часів Гетьманату. Українська академія наук та її діяльність.

Тема 8. УКРАЇНСЬКІ ЗЕМЛІ МІЖ ДВОМА СВІТОВИМИ ВІЙНАМИ. УКРАЇНЬСЬКА КУЛЬТУРА ПЕРШОЇ ПОЛОВИНИ ХХ СТОЛІТТЯ

Україна на початку 20-х років ХХ ст. Голод в Україні 1921-1923 рр. Україна в умовах нової економічної політики. Причини згортання НЕПу. Індустріалізація. Колективізація. Голодомор 1932-1933 рр. Вхід України до складу Радянського Союзу. Національно-державне будівництво України в 20-30-х рр. Українізація. П. Скрипник. О. Шумський. Наслідки українізації. Причини згортання українізації. Утвердження сталінського тоталітарного режиму в Україні. Масові репресії. Конституція УРСР 1937 р. Релігійне життя України в 20–30 рр. Західноукраїнські землі в 1920-1930 рр. Українські землі у складі Польщі. Політичні партії та організації Східної Галичини. Українські землі у складі Румунії. Українські землі у складі Чехословаччини. Проголошення Карпатської України. А. Волошин (1874-1945 рр.).

Національне відродження 1920-х р. «Розстріляне відродження». Українізація. Літературний процес. Музика. Театр. Лесь Курбас. Українське кіно. О.Довженко. Архітектура. Образотворче мистецтво. Репресії проти діячів української культури 1930-х р. Розвиток культур на західноукраїнських землях між двома світовими війнами. Діяльність НТШ у Львові.

Тема 9. УКРАЇНА У ДРУГІЙ СВІТОВІЙ ВІЙНІ. УКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНО-ВИЗВОЛЬНИЙ РУХ В РОКИ ВІЙНИ ТА ПЕРШОМУ ПОВОЄННОМУ ДЕСЯТИРІЧчі.

Українське питання напередодні та на початку війни. Радянсько-німецькі договори 1939 р. та західноукраїнські землі. Вхід України, Північної Буковини, Південної Бессарабії до складу Радянського Союзу. Політика радянізації на західноукраїнських землях. Українські землі в початковий період II світової війни. Напад Німеччини на СРСР. Німецько-фашистський окупаційний режим. Рух Опору в Україні. Визволення України від німецько-фашистських загарбників. Депортація кримських татар. Завершення возз'єднання українських земель. Підсумки та уроки II світової війни. Територіальні зміни в Україні після II світової війни. Україна на міжнародній арені в другій половині ХХ ст. Відбудова народного господарства. Голод 1946-1947 рр. Перетворення в Західній Україні. ОУН – УПА. Ждановщина в Україні.

Українська наука та культура в роки Другої світової війни.

Здобутки української культури у другій половині 1940-х – поч.1950-х рр. Розвиток освіти та науки. Реформи освіти. Академія наук УРСР. Політика русифікації. Шістдесятники та дисидентський рух. Література. Українське поетичне кіно. Музика. Архітектура та образотворче мистецтво.

Тема 10. УКРАЇНА В 1950-1990 РР. ШЛЯХ ДО НЕЗАЛЕЖНОСТІ. УКРАЇНЬСЬКА КУЛЬТУРА ДРУГОЇ ПОЛОВИНИ ХХ СТОЛІТТЯ

Україна в умовах десталінізації та хрущовської «відлиги» (1953-1964 рр.). Вхід Криму до складу УРСР. XX з'їзд КПРС. Шістдесятники. Дисидентський рух. Україна в 1960-80-х рр. П. Шелест. В. Щербинський. Україна в роки перебудови. Аварія на Чорнобильській АЕС. Розгортання національно-визвольного руху. Народний рух України. Формування багатопартійної системи. Декларація про державний суверенітет України (16 липня 1990 р.).

Культурне життя в Україні. Розвиток освіти та науки. Реформи освіти. Академія наук УРСР. Політика русифікації. Шістдесятники та дисидентський рух. Література. Українське поетичне кіно. Музика. Архітектура та образотворче мистецтво.

Тема 11. УКРАЇНА В РОКИ НЕЗАЛЕЖНОСТІ. ГЕРОЇЧНА БОРОТЬБА УКРАЇНСЬКОГО НАРОДУ З РОСІЙСЬКОЮ АГРЕСІЄЮ. СУЧАСНА КУЛЬТУРА

Акт проголошення незалежності України (24 серпня 1991 р.). Становлення незалежної України. Формування кордонів України та вищих органів влади. Вибори президента України (1 грудня 1991 р.). Утворення СНД. Основні державотворчі процеси в Україні. Формування гілок влади. Конституція України (1996 р.) Особливості конституційного процесу в Україні. Політика президентів України: Л. Кравчука, Л. Кучми, В. Ющенко, В. Януковича. Суспільно-політичне життя. Соціально-економічний розвиток. Україна на міжнародній арені. Українсько-російські відносини. Україна і СНД. Україна і Росія. Україна – ЄС. Україна в миротворчих операціях ООН. Україна – США. Україна і КНР. Регіональний вимір зовнішньої політики України. Верховна Рада. Вибори до Верховної Ради (жовтень 2012 р.). Розвиток місцевого самоврядування. Релігійне життя в Україні.. Основні засади державної етнополітики. Політико-правовий статус меншин в Україні. Українська діаспора.

Внутрішня та зовнішня політика Української влади. Будапештський меморандум. Проблеми з забезпеченням воєнно-економічного потенціалу України. Сепаратистські рухи в Криму. Кримська криза 1994 року – початок протистояння Україна-Росія. Питання розподілу чорноморського флоту. Проблеми формування національної свідомості Українського народу. Анексія Криму Росією (2014). Агресія Росії проти України (2022). Духовно-патріотичний рух Українського народу на початковому етапі спротиву російській агресії. Перші поразки російської армії. Підтримка міжнародною спільнотою боротьби Українського народу з агресією. Продовження героїчної боротьби з російською агресією.

Національно-культурне життя в Україні Досягнення в духовно-освітній й культурній сфері. Здобутки в галузі науки і освіти. Формування нової соціокультурної дійсності та її риси. Національна культура в умовах зростання національно-культурної ідентичності. Поява нових наукових напрямків. Література. Ю.Андрухович, Ю.Покальчук, М.Матіос, О.Забужко, С.Жадан, О.Ульяненко. Архітектура та скульптура. Л.Скорик. О.Сасенко. В.Білоконь. В.Бородай. О.Владіміров. І.Гончар. О.Пінчук. Образотворче мистецтво. І.Марчук. Театр. Творчість режисерів новаторів: Р.Віктюка, А. Жолдака, Б.Шарварка, С.Донченка. Музика. Українські композитори О.Морозов, Ю.Рибчинський, та інші. Сучасне українське кіно. К.Муратова. Ю.Ілленко. О.Янчук. Масова культура. Релігійне життя України в умовах незалежності. Культура української діаспори.

3. Структура навчальної дисципліни (тематичний план)

Номер та назва розділу, теми, перелік основних питань	Вид навчального заняття	Форми і методи контролю знань	Кількість годин Денна	Кількість годин Заочна
Розділ 1. ВИТОКИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДУ ТА ЙОГО ДЕРЖАВНОСТІ. ІСТОРІЯ ТА КУЛЬТУРА В IX-XIII СТ.				
Тема 1 Стародавня історія та культура на території сучасної України	лекція	Поточний; усний метод (співбесіда)	1	1
	семінарське заняття	Поточний; презентація доповідей; інд.опитування; виконання письмових завдань	1	1
Тема 2. Історичні корені українського народу. Княжа доба. Культура Княжої доби	лекція	Поточний; усний метод (співбесіда)	1	
	семінарське заняття	Поточний; презентація доповідей; інд.опитування; виконання письмових завдань	1	
Тема 3 Українські землі в складі Литви і Польщі. Українське козацтво. Українська культура литовсько-польської доби	лекція	Поточний; усний метод (співбесіда)	2	
	семінарське заняття	Поточний; презентація доповідей; інд.опитування; виконання письмових завдань	2	
Тема 4. Українська національна революція на чолі з Богданом Хмельницьким. Утворення козацько-гетьманської держави. Доба Руїни.	лекція	Поточний; усний метод (співбесіда)	2	1
	семінарське заняття	Поточний; презентація доповідей; інд.опитування; виконання письмових завдань	2	
Тема 5. Гетьманська держава та її ліквідація. Українська культура в другій половині XVII–XVIII століттях	лекція	Поточний; усний метод (співбесіда)	2	1
	семінарське заняття	Поточний; презентація доповідей; інд.опитування; виконання письмових завдань	2	1
Тема 6. Україна в складі Російської та Австро-Угорської імперій наприкінці	лекція	Поточний; усний метод (співбесіда)	2	

XVIII – поч. XX ст. Посилення національно-визвольного руху. Українське національне відродження (кінець XVIII – початок XX століття)	семінарське заняття	Поточний; презентація доповідей; інд.опитування; виконання письмових завдань	2	
Розділ 2. УКРАЇНА В XX – ПОЧАТКУ XXI СТ.				
Тема 7. Тема 7. Україна в роки революції 1917–1920. ЗУНР. Уроки історії	лекція	Поточний; усний метод (співбесіда)	2	
	семінарське заняття	Поточний; презентація доповідей; інд.опитування; виконання письмових завдань	2	
Тема 8. Українські землі між двома світовими війнами. Українська культура першої половини XX століття	лекція	Поточний; усний метод (співбесіда)	2	1
	семінарське заняття	Поточний; презентація доповідей; інд.опитування; виконання письмових завдань	2	
Тема 9. Україна в другій світовій війні. Український національно-визвольний рух в роки війни та першому повоєнному десятиріччі.	лекція	Поточний; усний метод (співбесіда)	2	
	семінарське заняття	Поточний; презентація доповідей; інд.опитування; виконання письмових завдань	2	
Тема 10. Україна в 1950–1990 рр. Шлях до незалежності. Українська культура другої половини XX століття	лекція	Поточний; усний метод (співбесіда)	2	1
	семінарське заняття	Поточний; презентація доповідей; інд.опитування; виконання письмових завдань	2	1
Тема 11. Україна у період незалежності. Героїчна боротьба Українського народу з російською агресією Сучасна культура	лекція		2	1
	семінарське заняття		2	1
ВСЬОГО			40	10

Політика курсу

Студентоцентризм – основна політика курсу.

Політика відвідування. Студент має відвідувати лекційні та семінарські заняття згідно розкладу, виконувати передбачені види робіт та проходити поточний та семестровий контроль. Роботи, не виконані через відсутність студента на заняттях (окрім робіт, що передбачають колективне виконання, представлення чи обговорення або особливі умови виконання) можуть бути здані під час планових консультацій або через електронну платформу не пізніше, ніж за 10 календарних днів до дати семестрового контролю. При оцінюванні робіт, що здаються з порушенням терміну через відсутність на заняттях без поважних причин, застосовується понижуючий коефіцієнт 0,8.

Політика оцінювання. Оцінювання роботи студента здійснюється окремо за кожну виконану роботу, згідно встановлених критеріїв, в межах максимальної оцінки за цю роботу. Максимальна оцінка та критерії оцінювання за кожен вид роботи доводяться до відома студента на початку курсу.

Оцінювання презентацій, доповідей, опитувань, активності в аудиторії тощо здійснюється після їх представлення або наприкінці аудиторного заняття. Оцінювання своєчасно зданих письмових робіт та тестових контролів здійснюється протягом тижня після їх надання. Результати оцінювання оголошуються в аудиторії або через електронну платформу. Студент має право отримати від викладача пояснення щодо отриманих ним оцінок та висловити незгоду: для оцінок, оголошених в аудиторії – безпосередньо після завершення заняття; при оголошенні через електронну платформу – протягом доби після отримання оцінки. При виникненні протиріч та неоднозначності в оцінюванні – вони вирішуються на користь студента. Студент має право опротестувати отриману оцінку у встановленому порядку.

Політика щодо термінів виконання та перескладання. Виконання робіт має здійснюватися у встановлені та оголошені викладачем строки. Письмові роботи та тестові завдання, не виконані студентом своєчасно або через відсутність студента на заняттях можуть бути здані під час планових консультацій та/або через електронну платформу не пізніше, ніж за 10 календарних днів до дати семестрового контролю. При оцінюванні робіт, що здаються з порушенням терміну, або через відсутність на заняттях без поважних причин, а також робіт, повернутих на доопрацювання через суттєве порушення формальних вимог або вимог академічної доброчесності, застосовується понижуючий коефіцієнт 0,8.

З дозволу викладача, студент має право один раз повторно виконати завдання з метою підвищення оцінки. Якщо отримана при перескладанні оцінка є нижчою за попередню, то результат визначається як середнє двох оцінок.

Перескладання доповідей, презентацій, усного опитування не передбачене.

Політика академічної доброчесності. При виконанні завдань студенти мають дотримуватися вимог академічної доброчесності. Окремі порушення у вигляді некоректного запозичення та посилання на джерела, а також низька унікальність роботи і зловживання засобами генеративного штучного інтелекту, є підставою для зниження оцінки. Для робіт, які містять ознаки фабрикації, фальсифікації та несамостійного виконання, оцінювання здійснюється за результатами їх захисту або після отримання пояснень від студента.

Роботи, щодо яких встановлено порушення академічної доброчесності у вигляді академічного плагіату, фабрикації та фальсифікації, роботи компілятивного характеру, роботи, повністю або в значній мірі створені штучним інтелектом, а також роботи, в яких

виявлено використання інструментів штучного підвищення унікальності та маскування плагіату, не розглядаються і не оцінюються, а повертаються на переробку.

Під час проходження поточного та семестрового контролю студент має право користуватися тільки дозволеними викладачем засобами та ресурсами. Отримання будь-якої інформації від сторонніх осіб під час проходження контролю, а також використання заборонених засобів та джерел є підставою для відсторонення студента від проходження контролю без оцінювання його результатів.

Політика гнучкої траєкторії навчання та інклюзії. Студент має право на реалізацію гнучкої траєкторії навчання в межах курсу. Виконання окремих видів робіт, за погодженням з викладачем, може бути замінено на індивідуальний проєкт (або його частину), виконання науково-дослідної роботи, участь у заходах неформальної освіти тощо, тематика яких знаходиться в межах курсу. У виняткових випадках, зокрема для студентів з особливими потребами, замість аудиторних видів роботи може виконуватися та оцінюватися додаткове індивідуальне завдання. Заміна поточного та семестрового контролю на інші види робіт при реалізації гнучкої траєкторії навчання не передбачена.

Політика неформальної освіти. Результати навчання, отримані студентом в процесі неформальної освіти, зокрема онлайн курсів, можуть бути зараховані у відповідному навчальному курсі. Результати, які відповідають окремій темі навчальної дисципліни зараховуються в кількості балів, що не перевищує загальну суму балів по всіх видах робіт за цією темою. Результати, які розширюють та доповнюють зміст навчальної дисципліни можуть бути зараховані як самостійна робота. Семестровий контроль зараховується, якщо загальний обсяг неформального навчання є не меншим за обсяг дисципліни, та передбачає підсумковий певний контроль в кінці неформального навчання. Якщо зміст неформального навчання частково співпадає з програмою дисципліни, то зараховується його частка, відповідно до змісту та обсягів. Для зарахування результатів студент має попередити викладача про неформальне навчання, а по його завершенню - надати викладачу документ, що підтверджує результати неформальної освіти (оригінал та копію) не пізніше, ніж за тиждень до дати семестрового контролю.

Оцінювання результатів навчання

Метою визначення загальних критеріїв оцінювання є уніфікація підходів до оцінювання досягнень студентів в межах освітньої програми. Загальна оцінка визначається за 100-бальною шкалою. Підсумкова оцінка розраховується як сума оцінок за всі виконані роботи по всіх видах.

Оцінювання окремих видів робіт

Для усного опитування застосовуються наступні критерії:

Критерії оцінювання	Оцінка
Відповідь повна, змістовна та аргументована	5
Відповідь переважно розкриває зміст питання, достатньо аргументована	4
Відповідь достатньо повна і не містить суттєвих помилок	3
Відповідь неповна, наявні суттєві помилки	2
Відповідь фрагментарна, аргументація відсутня, наявні критичні помилки	1
Відповідь не відповідає запитанню або відсутня	0
Максимальна оцінка	5

Для доповідей, зокрема з презентаціями застосовуються наступні критерії

Критерії оцінювання	Оцінка
Доповідь повна, змістовна та аргументована. Презентація відповідає завданню, оптимальна за обсягом, доповнює та розширює зміст доповіді (або презентація не передбачена у завданні)	5
Доповідь достатньо повна і не містить суттєвих помилок. Презентація в цілому відповідає доповіді та доповнює її	4
Доповідь неповна, наявні суттєві помилки. Презентація дублює доповідь, частково відповідає доповіді, недостатня за обсягом	3

Для письмових робіт застосовуються наступні критерії

Критерії оцінювання	Оцінка
Завдання виконано в повному обсязі без помилок. <i>Оформлення роботи</i> повністю відповідає вимогам. <i>Обсяг роботи</i> в рекомендованих межах. <i>Запозичення, джерела та посилання</i> : в роботі використана достатня кількість авторитетних актуальних джерел на які є посилання	5
Завдання виконано в достатньому обсязі і не містить суттєвих помилок <i>Оформлення роботи</i> містить окремі порушення вимог. <i>Обсяг роботи</i> незначно відхиляється від рекомендацій. <i>Запозичення, джерела та посилання</i> : В роботі використана недостатня кількість джерел на які є посилання	4
Завдання виконано частково або наявні суттєві помилки <i>Оформлення роботи</i> містить окремі порушення вимог. <i>Обсяг роботи</i> відхиляється від рекомендацій. <i>Запозичення, джерела та посилання</i> : використана недостатня кількість джерел на які є посилання. Деякі посилання оформлені з помилками, наявні неактуальні/недостовірні джерела	3

**Шкала оцінювання результатів підсумкового контролю, що використовується в
Університеті**

Оцінка за шкалою ЄКТС	Оцінка за стобальною шкалою	Оцінка за національною шкалою		Значення оцінки
		для екзамену	для заліку	
A	90 - 100 балів	«відмінно»/«excellent»	«зараховано»/«passed»	Відмінно - відмінний рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу з можливими незначними недоліками
B	80 - 89 балів	«добре»/«good»		Дуже добре - достатньо високий рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу без суттєвих (грубих) помилок
C	75 - 79 балів			Добре - в цілому добрий рівень знань (умінь) з незначною кількістю помилок
D	69 - 74 балів			«задовільно»/«satisfactorily»
E	60 - 68 балів	Достатньо - мінімально можливий допустимий рівень знань (умінь)		
FX	30-59 балів	«незадовільно»/«unsatisfactory» (з можливістю повторного складання)	«не зараховано» / «failed»	Незадовільно - потрібно додатково працювати для отримання позитивної оцінки
F	1-29 балів	«незадовільно»/«unsatisfactory» (з обов'язковим повторним курсом)		Незадовільно - необхідна серйозна подальша робота з повторним вивченням курсу

4. Організація самостійної роботи студентів

Примітка. У цьому розділі визначаються види робіт та зміст завдань, форми звітності.

Розділ 1. ВИТОКИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДУ ТА ЙОГО ДЕРЖАВНОСТІ. ІСТОРІЯ ТА КУЛЬТУРА В IX-XVIII СТ..

Тема 1. Стародавня історія та культура на території сучасної України

Завдання 1: підготувати критично-оглядову роботу, історичну розвідку або есе на вибрану тему:

1. Трипільська культура.
2. Вплив греків на автохтонне населення Північного Причорномор'я
3. Східні слов'яни: психотип, територія, розселення, заняття, вірування.

Завдання 2: Складіть таблицю на вибір.

«Розташування на сучасній мапі грецьких міст»

Грецьке місто	Сучасне місто
Ольвія	
Тіра,	
Херсонес,	
Пантікапей,	
Керкінітіда	

Зробіть таблицю: «Язиченські боги»

Язиченський бог	Покровитель чого	Якому християнському богу відповідає

Тема 2. Історичні корені українського народу. Княжа доба. Культура Княжої доби

Завдання 1: підготувати критично-оглядову роботу, історичну розвідку або есе на вибрану тему:

1. Значення прийняття християнства. Зміни в світогляді та психології населення.
2. Причини і наслідки занепаду Київської Русі
3. Міжнародні зв'язки Київської Русі.
4. Зовнішня політика та значення Галицько-Волинської держави. Психотип галичан.

Завдання 2: Зробіть таблицю

«Наслідки феодальної роздробленості»

Позитивні	Негативні

Тема 3. Українські землі в складі Литви і Польщі. Українське козацтво. Українська культура литовсько-польської доби.

Завдання 1: підготувати критично-оглядову роботу, історичну розвідку або есе на вибрану тему:

1. Формування української народності.
2. Львівська братська школа.
3. Творчість Станіслава Оріховського
4. Поширення Магдебурзького права в містах України.
5. Життя та побут козаків. Психологія козацтва.
6. Братства як науково-культурні осередки.

Завдання 2: Зробіть таблицю «Унії»:

Унії	Причини укладання	Зміст унії	Наслідки унії
Кревська			
Люблінська			
Берестейська			

Тема 4. Українська національна революція на чолі з Богданом Хмельницьким. Утворення козацько-гетьманської держави. Доба Руїни.

Завдання 1: підготувати критично-оглядову роботу, історичну розвідку або есе на вибрану тему:

1. Головні битви визвольної війни під проводом Б.Хмельницького (1648-1657рр.)
2. Березневі статті 1654р. їх наслідки для України.

Завдання 2: зробіть хронологічну таблицю основних битв Богдана Хмельницького.

Завдання 3: Зробіть таблицю на вибір:
«Значення московсько-українського договору 1654 р.»

Для України	Для Московії

Тема 5. Гетьманська держава та її ліквідація. Українська культура в другій половині XVII–XVIII століттях

Завдання 1: підготувати критично-оглядову роботу, історичну розвідку або есе на вибрану тему:

1. І. Мазепа: правда і вигадки.
2. Пилип Орлик та його Конституція.
3. Останній кошовий отаман П. Калнишевський.
4. Українське козацтво як феномен світової історії.
5. Література: козацькі літописи Григорія Граб'янка, Самовидця, Самійла Величка, творчість Григорія Сковороди.
6. Внесок гетьмана Івана Мазепи в розвиток барокового мистецтва. Рококо.

Завдання 2: складіть таблицю:
«Гетьмани Лівобережної України XVIII ст.»

Гетьман	Підписаний договір з російським царем	Наслідки гетьманування

Тема 6 . Україна в складі Російської та Австро-Угорської імперій наприкінці XVIII – поч. XX ст. Посилення національно-визвольного руху. Українське національне відродження (кінець XVIII – початок XX століття).

Завдання 1: підготувати критично-оглядову роботу, історичну розвідку або есе на вибрану тему:

1. «Руська трійця».
2. Кирило-Мефодіївське товариство.
3. Землевласники «нової хвилі» – Симиренки, Терещенки, Харитоненки та ін.
4. Реформи 60-70-х років XIX ст.
5. Січові стрільці.
6. Фактори, що вплинули на зміну світогляду та психології населення у XIX ст.

Завдання 2: Складіть таблицю на вибір:

«Адміністративно-територіальний устрій Наддніпрянської України»

Регіони	Генерал-губернаторство	Губернії

«Адміністративно-територіальний устрій західноукраїнських земель»

Адміністративно-територіальна одиниця	Українська територія	Поділ території

Завдання 3: Складіть хронологічну таблицю основних битв на території України в роки Першої світової війни.

Розділ 2. УКРАЇНА В XX – ПОЧАТКУ XXI СТ.

Тема 7. Україна в роки революції 1917–1920. ЗУНР. Уроки історії

Завдання 1: підготувати критично-оглядову роботу, історичну розвідку або есе на вибрану тему:

1. Політичний та психологічний портрет М.С. Грушевського.
2. Політичний та психологічний портрет В. Винниченка.
3. Бій під Крутами.
4. Павло Скоропадський: зліт і падіння політика.
5. Політичний та психологічний портрет С. Петлюри
6. Політичний та психологічний портрет Є. Петрушевича.

Завдання 2: Складіть таблицю

«Основні положення Статуту Генерального секретаріату і «Тимчасової інструкції...»

Статут Генерального Секретаріату, підготовлений УЦР	«Тимчасова інструкція Генерального Секретаріату Тимчасового відділу»

Тема 8. Українські землі між двома світовими війнами. Українська культура першої половини XX століття

Завдання 1: підготувати критично-оглядову роботу, історичну розвідку або есе на вибрану тему:

1. Голод 1921 – 1923рр. в Україні.
2. Вхід України в СРСР.
3. Причини та наслідки голодомору 1932 – 1933рр.
4. Політичний та психологічний портрет М.О. Скрипника.
5. Причини геноциду українського народу 32-33 рр.
6. Репресії проти українського народу в 20-30-х рр.
7. Молодіжні товариства в Східній Галичині «Сокіл», «Січ», «Луг», «Пласт».
8. Степан Бандера – борець за самостійність України.
9. Розвиток культур на західноукраїнських землях між двома світовими війнами. Діяльність НТШ у Львові.

Завдання 2: Скласти таблицю на вибір:

«Голод 1921-1922 рр.»

Територія охоплена голодом	Соціально-економічні, політичні причини голоду	Заходи влади щодо припинення голоду	Заходи міжнародних організацій щодо припинення голоду	Соціально-економічні, демографічні, політичні наслідки

«Хід українізації в 20-х роках і в 30-х роках»:

Хід українізації в 20-х роках	Хід українізації в 30-х роках

Тема 9. Україна в другій світовій війні. Український національно-визвольний рух в роки війни та першому повоєнному десятиріччі.

Завдання 1: підготувати критично-оглядову роботу, історичну розвідку або есе на вибрану тему:

1. Українське питання напередодні Другої світової війни.
2. Пакт Ріббентропа-Молотова та таємні додатки до нього.
3. Проголошення у Львові Української самостійної держави 30 червня 1941 року.
4. Організація українських націоналістів (ОУН) в роки Другої світової війни.
5. Українська наука та культура в роки Другої світової війни.

Завдання 2: Скласти таблицю
«Окупаційний режим в Україні»

Зони окупації		
Назва	Територія	Центр зони

«Рух опору в Україні»

	Дата створення	Територія	Мета	Діяльність
Радянські партизани				
ОУН- УПА				

Тема 10. Україна в 1950–1990 рр. Шлях до незалежності. Українська культура другої половини XX століття

Завдання 1: підготувати критично-оглядову роботу, історичну розвідку або есе на вибрану тему:

1. Наростання кризових явищ в соціально-економічному та суспільно-політичному житті в Україні в 50-х - 80-х роках.
2. Політика русифікації. Причини та наслідки її проведення
3. Дисидентський рух в Україні.
4. Українське поетичне кіно.

Тема 11. Україна у період незалежності. Сучасна культура

Завдання 1: підготувати критично-оглядову роботу, історичну розвідку або есе на вибрану тему:

1. «Помаранчева революція» – визначна подія в новітній історії України та її наслідки.
2. Революція гідності. Причини. Єднання українців
3. Державна символіка України та її історичне походження.
4. Причини російсько-української війни

Завдання 2: Скласти таблицю на вибір:
«Діяльність українських президентів»

Президент	Період каденції	Внутрішня політика	Зовнішня політика	Особливості періоду

1.1. Підготовка до семінарських занять

Розділ 1. ВИТОКИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДУ ТА ЙОГО ДЕРЖАВНОСТІ. ІСТОРІЯ ТА КУЛЬТУРА УКРАЇНИ В IX –XIII СТ.

Семінарське заняття 1.

Тема 1. СТАРОДАВНЯ ІСТОРІЯ ТА КУЛЬТУРА НА ТЕРИТОРІЇ СУЧАСНОЇ УКРАЇНИ

План

1. Вступ. Предмет і завдання курсу «Історія та культура України». Джерела та історіографія.
2. Первісна доба на території сучасної України.
3. Племена трипільської культури на території України.
4. Виникнення перших державних об'єднань (кіммерійці, скіфи, сармати, грецька колонізація).
5. Східні слов'яни. Першопочатки українства.

Тема 2. ІСТОРИЧНІ КОРЕНІ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДУ. КНЯЖА ДОБА. КУЛЬТУРА КНЯЖОЇ ДОБИ.

План

1. Київська Русь: передумови створення держави та етапи її розвитку.
2. Політичний устрій, економічні відносини, соціальний склад населення Київської Русі.
3. Причини занепаду давньоруської держави.
4. Галицько-Волинське князівство – спадкоємець Київської Русі.
5. Культура княжої доби

Семінарське заняття 2

Тема 3. УКРАЇНСЬКІ ЗЕМЛІ В СКЛАДІ ЛИТВИ ТА ПОЛЬЩІ. УКРАЇНСЬКЕ КОЗАЦТВО. УКРАЇНСЬКА КУЛЬТУРА ЛИТОВСЬКО-ПОЛЬСЬКОЇ ДОБИ.

План:

1. Загарбання українських земель феодалами сусідніх держав. Політичне життя в українських землях. Формування української народності.
2. Соціально-економічний розвиток.
3. Козацтво в Україні. Національно-визвольний рух кінця XVI – першої половини XVII ст.
4. Культура литовсько-польської доби.

Тема 4. УКРАЇНСЬКА НАЦІОНАЛЬНА РЕВОЛЮЦІЯ НА ЧОЛІ З БОГДАНОМ ХМЕЛЬНИЦЬКИМ (1648–1676 рр.). УТВОРЕННЯ КОЗАЦЬКО-ГЕТЬМАНСЬКОЇ ДЕРЖАВИ. ДОБА РУЇНИ.

План:

1. Причини та характер української національної революції. Проблеми її типології, хронологічних меж та періодизації.
2. Хід національно-визвольної боротьби протягом 1648-1657 рр.
3. Українська Козацька держава, її виникнення та еволюція.
4. Доба Руїни.

Семінарське заняття 3

Тема 5. ГЕТЬМАНСЬКА ДЕРЖАВА ТА ЇЇ ЛІКВІДАЦІЯ. УКРАЇНСЬКА КУЛЬТУРА В ДРУГІЙ ПОЛОВИНІ XVII – XVIII ст.

План.

1. Українські землі у II половині XVII – XVIII ст.: соціально-економічний розвиток та політичне життя.
2. а) Лівобережна та Слобідська Україна;
3. б) Запорізька Січ.
4. в) Правобережжя та західноукраїнські землі.
5. Антифеодальний та визвольний рух українського народу.
6. Українська культура в другій половині XVII–XVIII століттях.

Тема 6. УКРАЇНА В СКЛАДІ РОСІЙСЬКОЇ ТА АВСТРО-УГОРСЬКОЇ ІМПЕРІЙ НАПРИКІНЦІ XVIII – поч. XX СТ. ПОСИЛЕННЯ НАЦІОНАЛЬНО-ВИЗВОЛЬНОГО РУХУ. УКРАЇНСЬКЕ НАЦІОНАЛЬНЕ ВІДРОДЖЕННЯ (КІНЕЦЬ XVIII – ПОЧАТОК XX СТОЛІТТЯ.

План

1. Перерозподіл українських земель наприкінці XVIII ст. Адміністративний устрій України.
2. Соціально-економічний розвиток українських земель.
3. Основні тенденції розвитку суспільно-політичного руху на українських землях у XIX ст.
4. Українське національне відродження (кінець XVIII – початок XX століття)
5. Соціально-економічний розвиток України на початку XX ст. Столипінська аграрна реформа.
6. Суспільно-політичне життя України на початку XX ст.:
7. а) Виникнення та діяльність українських політичних партій;
8. б) Україна в добу першої російської революції 1905 – 1907 рр. та третьочервневої монархії.
9. Україна в роки Першої світової війни (1914 – 1918 рр.).

Розділ 2. УКРАЇНА В XX НА ПОЧАТКУ XXI СТ.

Семінарське заняття 4

Тема 7. УКРАЇНСЬКА НАЦІОНАЛЬНО-ДЕМОКРАТИЧНА РЕВОЛЮЦІЯ (1917-1920 рр.).

ЗУНР. УРОКИ ІСТОРІЇ

План.

1. Центральна Рада та її Універсали. Проголошення УНР. Війна Радянської Росії проти УНР.
2. Внутрішня і зовнішня політика Української Держави П.Скоропадського.
3. Відновлення УНР. Державотворча діяльність Директорії.
4. Революція в Західній Україні. Утворення ЗУНР. Акт злуки 22 січня 1919 р.
5. Остаточне встановлення радянської влади в Україні. Підсумки та уроки революцій 1917-1920

рр.

6. Формування національної культури. освіти, науки.

Тема 8. УКРАЇНСЬКІ ЗЕМЛІ МІЖ ДВОМА СВІТОВИМИ ВІЙНАМИ. УКРАЇНСЬКА КУЛЬТУРА ПЕРШОЇ ПОЛОВИНИ XX СТОЛІТТЯ

План

1. Політичні та соціально-економічні перетворення в Україні у міжвоєнну добу:
 - а) політика «воєнного комунізму»;
 - б) НЕП;
 - в) суперечливі явища проведення індустріалізації;
 - г) колективізація. Голодомор 1932–1933 рр.
2. Суспільно-політичне життя в Україні за часів тоталітаризму.
3. Становище західноукраїнських земель у складі Польщі, Румунії та Чехословаччини.

Семінарське заняття 5

Тема 9. УКРАЇНА У ДРУГІЙ СВІТОВІЙ ВІЙНІ. УКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНО-ВИЗВОЛЬНИЙ РУХ В РОКИ ВІЙНИ ТА ПЕРШОМУ ПОВОЄННОМУ ДЕСЯТИРІЧЧІ.

План:

1. Українські землі напередодні і на початку Другої світової війни.
2. Напад фашистської Німеччини на СРСР. Український народ у війні 1941–1945 рр.
3. Рух Опору на українських землях. Визволення України.
4. Відбудова і розвиток народного господарства України (до середини 60-х років).
5. Українська культура першої половини XX століття

Семінарське заняття 6

Тема 10. УКРАЇНА В 1950-1990 РР. ШЛЯХ ДО НЕЗАЛЕЖНОСТІ. УКРАЇНСЬКА КУЛЬТУРА ДРУГОЇ ПОЛОВИНИ XX СТОЛІТТЯ

План

1. Суспільно-політичне та соціально-економічне життя у другій половині 1950-х – першій половині 80-х рр.
2. Наростання кризових явищ в соціально-економічній та суспільно-політичній сферах у 1970-х – 80-х рр.
3. Україна в період перебудови (1985–1990 рр.).

Тема 11. УКРАЇНА В РОКИ НЕЗАЛЕЖНОСТІ. СУЧАСНА КУЛЬТУРА

План.

1. Становлення української державності. Державотворчі процеси в Україні. Пріоритети

зовнішньої політики України на межі XX-XXI ст.

2. Суспільно-політичне життя. Створення багатопартійної системи.
3. Процес подолання соціально-економічної кризи. Здобутки в галузі науки і освіти.
4. Культурне життя в Україні.

1.2. Матеріали для самоконтролю

1. Які заняття людей були основою ведення привласнюючого господарства?
2. Етногенез – це
3. Зміст «неолітичної революції» полягає у переході людини
4. На території сучасної України стародавні люди з'явилися близько
5. Час існування на території України трипільської культури
6. Іраномовні племена, що населяли територію України у IX – VII ст. до н.е.
7. Одним із основних занять племен сарматів було
8. До якої гілки слов'ян належить український етнос?
9. Вкажіть назви племінних об'єднань давніх слов'ян, які вживаються в працях візантійських істориків VI ст.
10. Так звана “норманська” теорія походження Київської Русі з'явилася у
11. За формою державності Київська Русь була
12. Основною військовою силою і одночасно примітивним апаратом управління в часи Київської Русі була
13. Щорічний об'їзд у Київській Русі князем з його дружиною власних володінь та підлеглих племен з метою збирання данини називається
14. Християнство на Русі офіційно було прийняте
15. Адміністративну реформу, за якою місцевих князів було замінено синами київського князя, здійснено
16. Рядовичі в Київській Русі – це
17. Серед рис, властивих розвитку Київської Русі кінця X – середини XI ст. виберіть неправильну відповідь
18. Причини політичного роздроблення Київської Русі (виберіть неправильну відповідь)
19. В період феодальної роздробленості Київської Русі відбулася заміна форми державного устрою на
20. Галицьку та Волинську землі в єдину державу вперше об'єднав
21. Коронація Данила Галицького відбулася у
22. Серед наведених тверджень про результати внутрішньої політики Данила Галицького виберіть одне неправильне
23. Перша зустріч монголо-татар з руськими воїнами відбулася у
24. Битва на березі річки Сині Води відбулась між
25. Велике Литовське Князівство порівняно легко заволоділо руськими (українськими) землями тому, що
26. Кодекси середньовічного права Великого князівства Литовського, які узаконили станові привілеї землевласників та визначили правові підстави феодальної експлуатації селянства, відомі під назвою
27. Мовою ділових документів Литовської держави в XVI ст. була
28. У якій угоді були зазначені ці умови: «...государ Ягайло, великий князь, з усіма своїми ще нехрещеними братами, ближніми, ...що проживають на його землях, жагуче бажає і просить прийняти їх у католицьку віру святої римської церкви. ...Нарешті князь Ягайло обіцяє свої литовські і руські землі навик приєднати до королівства Польського»
29. Держава Річ Посполита виникла після підписання якої унії?
30. Під час якої битви вперше виступили об'єднані руські (українські) війська під жовто-синім прапором
31. Право на самоврядування, що надавалось найбільшим містам називалося
32. Багатогалузеве господарство в Речі Посполитій, що ґрунтувалося на праці селян – кріпаків та орієнтоване на ринок називали
33. Реєстровці - це
34. Епіцентром повстання під проводом Б. Хмельницького на початку
35. У лютому – березні 1648 р. Б. Хмельницький уклав угоду про військову допомогу у війні проти Речі Посполитої із
36. Русійними силами Національно-визвольної війни не були (1 відповідь)
37. Який документ заклав правові основи козацької автономної держави?: {
38. Гетьманською резиденцією і столицею Української козацької держави було місто
39. Перша битва між українською повстанською армією і військом Речі Посполитої відбулася під

40. Офіційна назва української держави часів Б. Хмельницького
41. Козацько-гетьманська держава часів Б. Хмельницького була поділена на такі адміністративно-територіальні одиниці
42. Андрусівське перемир'я між Річчю Посполитою та московським царством юридично оформило
43. Згідно з умовами Гадяцького договору 1658 р. Велике князівство Руське мало включати в себе такі воеводства
44. Який договір вперше у XVII ст. юридично закріплював автономний статус України у складі Московської держави?
45. Українські землі в XIX – на початку XX ст. входили до складу
46. На території Лівобережної України (Малоросії) кріпосне право було запроваджене в
47. У якому році в Австро-Угорській імперії було скасовано панщину?
48. Поділ Росії на тринадцять федеративних штатів, два з яких – Чорноморський зі столицею в Києві та Український зі столицею в Харкові, збігалися з територією колишніх Гетьманщини і Слобожанщини, передбачав(ла)
49. Програмний документ Кирило-Мефодіївського братства – це
50. Українська інтелігенція називала «громадами» створювані в другій половині XIX ст.
51. Вибірні органи місцевого самоврядування, що створювались у Наддніпрянщині після 1864 р., називали
52. Політика російського уряду в XIX – на початку XX ст. була спрямована на
53. До 90% акціонерного капіталу на Наддніпрянщині на початку XX ст. належало
54. Емігранти із західноукраїнських земель наприкінці XIX – на початку XX ст. в пошуках кращої долі вирушали
55. Яка українська політична партія виникла у Львові в жовтні 1890 року?
56. Українська думська громада – це об'єднання депутатів-українців
57. Початок першої світової війни викликав
58. Згідно з III Універсалом, Україна проголошувалася
59. Як характеризували основні напрямки внутрішньої політики гетьмана П.Скоропадського його сучасники
60. Кого було обрано до складу Директорії УНР?
61. Яку назву отримала радянська Україна з січня 1919р.?
62. Визначте основні риси «нової економічної політики»
63. Політика «індустриалізації», яку проводили більшовики в Україні, мала на меті
64. Згідно з першим п'ятирічним планом економічного розвитку України, затвердженим у 1929 р., основні капіталовкладення спрямовувалися у
65. Більшовикам вдалося реалізувати план форсованої колективізації українського села
66. Якими методами здійснювалася «суцільна колективізація» на Україні?
67. У Східній Галичині у міжвоєнний період польський уряд
68. Суть політики «радянзації» західноукраїнських земель полягала у
69. Коли відбулася Київська оборонна операція військ Південно-Західного фронту?
70. Причиною виникнення в українському русі Опору двох течій було(и)
71. На скільки частини розчленували фашисти територію України?
72. Яку назву отримав фашистський окупаційний режим на українських землях?
73. «Рейкова війна» – це
74. Українська Повстанська Армія була створена у
75. Коли було звільнено столицю України – м. Київ?
76. Який населений пункт був останнім визволений від фашистсько-німецьких загарбників?
77. УРСР стала членом Організації Об'єднаних Націй у
78. Операція «Вісла» – це
79. Коли завершився процес формування сучасної території України?
80. Які характерні риси «Відлиги»?
81. «Шістдесятники» прагнули
82. Завданням економічної реформи 1965 р. було
83. Виникнення багатопартійності в Україні стало можливим після
84. Народний рух України за перебудову, що діяв у 1989-1991 рр.
85. Декларацію «Про державний суверенітет України» було прийнято Верховною Радою

86. У структурах СНД Україна виступає
87. Конституція України була прийнята...
88. Коли Верховна Рада України ухвалила Закон України «Про Голодомор 1932-1933 років в Україні» як геноцид Українського народу?
89. Які наслідки «Помаранчевої революції»?
90. Коли відбувся вступ України до світової організації торгівлі?
91. Які причини проголошення без'ядерного статусу України?
92. Які, коли і при яких умовах відбувалися зміни до Конституції України.
93. Які країни стали гарантами безпеки України після приєднання про непоширення ядерної зброї?
94. Які партії подолали 5-відсотковий бар'єр до Верховної Ради останнього скликання?
95. Підписання Харківських угод призвело до...
96. Яку роль відіграла партія регіонів у політичній кризі 2014 р?
97. Вступ України до ЄС відкриє Україні можливості...
98. Анексія Криму Російською федерацією стало можливим після...
99. Які кандидати в президенти беруть участь у передвиборчій компанії 2014 р.?

4.3. Індивідуальні завдання

Примітка. У цьому розділі визначаються завдання для самостійного вибору студентом.

1. Конспектування історичних документів та матеріалів до семінарських занять.
2. Складання хронологічної таблиці до кожної теми курсу.
3. Написання критично-оглядові робіт і повідомлень кожним студентом до кожного змістового модуля (тематика критично-оглядових робіт та повідомлень подається в робочій програмі та планах семінарських занять з курсу). Захист критично-оглядових робіт та повідомлень під час здачі змістових модулів.

Розділ 1. ВИТОКИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДУ ТА ЙОГО ДЕРЖАВНОСТІ. ІСТОРІЯ ТА КУЛЬТУРА В IX-XIII СТ..

Тема 1. Стародавня історія та культура на території сучасної України

підготувати критично-оглядову роботу, історичну розвитку або есе на вибрану тему:

1. Трипільська культура.
2. Міста-держави Північного Причорномор'я.
3. «Торгівля греків»

	Зі скіфами	З Грецією
Що продавали		
Що купували		

Тема 2. Історичні корені українського народу. Княжа доба. Культура Княжої доби

підготувати критично-оглядову роботу, історичну розвитку або есе на вибрану тему:

1. Звичай та обряди давніх русичів, її збереження в сучасній народній традиції.
2. Діяльність князя Володимира Мономаха.
3. Боротьба Русі з монгольською навалою та золотоординським ігом.

Тема 3. Українські землі в складі Литви і Польщі. Українське козацтво. Українська культура литовсько-польської доби

підготувати критично-оглядову роботу, історичну розвитку або есе на вибрану тему:

1. Україна у складі Литви та Польщі.
2. Запорозька Січ та її роль в суспільно-політичному житті українського народу.
3. Пересопницьке Євангеліє.
4. Братства та їх роль в розвитку української культури XIV – XVIII ст.
5. Виникнення друкарства на Україні.

Тема 4. Українська національна революція на чолі з Богданом Хмельницьким.

Утворення козацько-гетьманської держави. Доба Руїни.

підготувати критично-оглядову роботу, історичну розвитку або есе на тему:

1. Б. Хмельницький: життя та політична діяльність.
2. «Гетьмани розділеної України»

Правобережна Україна		Лівобережна Україна	
Гетьман	Період правління	Гетьман	Період правління

Тема 5. Гетьманська держава та її ліквідація. Українська культура в другій половині XVII–XVIII століттях

підготувати критично-оглядову роботу, історичну розвідку або есе на вибрану тему:

1. Гетьманщина та її ліквідація.
2. Козацтво після зруйнування Січі.
3. Українська культура у другій половині XVII – XVIII ст. Українське козацьке бароко.
4. «Періоди гетьманщини без гетьманів»

	Дата правління	Члени правління	Обов'язки урядів	Наслідки правлінь
Перша Малоросійська колегія				
Правління Гетьманського уряду				
Друга Малоросійська колегія				

Тема 6 . Україна в складі Російської та Австро-Угорської імперій наприкінці XVIII – поч. XX ст. Посилення національно-визвольного руху. Українське національне відродження (кінець XVIII – початок XX століття.

Критично-оглядова робота, історичну розвідку або есе на вибрану тему

1. Західноукраїнські землі в XIX ст.
2. «Просвіти» та їх діяльність (XIX ст.)
3. Перша хвиля української еміграції.
4. Становлення нової української літератури. І. Котляревський. Творчість Т.Г. Шевченка.
5. Особливості розвитку української культури на західноукраїнських землях.
6. Видатні постаті українського національно-культурного відродження
7. «Реформи 60-80-х років».

Назва реформи, рік оголошення	Зміст реформи	Наслідки реформи

Розділ 2. УКРАЇНА В XX – ПОЧАТКУ XXI СТ.

Тема 7. Україна в роки революції 1917–1920. ЗУНР. Уроки історії.

Критично-оглядова робота, історичну розвідку або есе на вибрану тему

1. Берестейській договір та його значення.
2. Причини поразки ЗУНР.
3. Причини поразки української революції.
4. Національно-культурна політика українських урядів в 1917–1920-х рр.

Тема 8. Українські землі між двома світовими війнами. Українська культура першої половини XX століття

Критично-оглядова робота, історичну розвідку або есе на вибрану тему

1. Проведення політики українізації: причини згорання і наслідки.
2. Національне відродження 1920-х р. «Розстріляне відродження». Українізація.
3. Сталінські репресії проти українського народу в 30-х роках XX століття.
4. Демографічні втрати населення України в 20-30-х рр.
5. Виникнення та діяльність ОУН.
6. «УРСР і складі СРСР»

Права, що залишались в компетенції УРСР	Права, що передавались до компетенції СРСР

Тема 9. Україна в другій світовій війні. Український національно-визвольний рух в роки війни та першому повоєнному десятиріччі.

Критично-оглядова робота, історичну розвитку або есе на вибрану тему

1. Битва за Дніпро
2. Визволення території України від німецько-фашистських загарбників.
3. «Радянізація західноукраїнських земель»

Заходи, що позитивно сприймалися західними українцями	Заходи, що негативно сприймалися західними українцями

Тема 10. Україна в 1950–1990 рр. Шлях до незалежності. Українська культура другої половини XX століття

Критично-оглядова робота, історичну розвитку або есе на вибрану тему

1. «Шестидесятники»
2. Українське поетичне кіно
3. «Дисидентські організації в Україні».

Назва	Дата виникнення	Діяльність

Тема 11. Україна у період незалежності. Сучасна культура

Критично-оглядова робота, історичну розвитку або есе на вибрану тему

1. Україна і зовнішній світ.
2. Українська діаспора.
3. Розвиток освіти та науки.
4. Література. Творчість Ю.Андруховича, Ю.Покальчука, М.Матіос, О.Забужко, С.Жадана, В. Шкляр.
5. Архітектура та образотворче мистецтво.
6. Театр та музика.
7. Сучасне українське кіно.
8. «Формування багатопартійної системи в Україні»:

Назва партії	Дата створення	лідери	програми

Перелік питань для підготовки до самоперевірки

1. Предмет, завдання, концепція, джерела та історіографія історії та культури України.
2. Стародавня доба на території України. Трипільська культура.
3. Кімерійсько – скіфсько - сарматський світ.
4. Античні міста-держави Північного Причорномор'я. Значення античної колонізації .
5. Східні слов'яни: територія, розселення, суспільний устрій, звичаї, вірування.
6. Утворення та основні етапи розвитку Київської Русі (IX – 30-ті рр. XII ст.).
7. Русь-Україна у період феодальної роздробленості: суть, причини і наслідки.
8. Боротьба Русі-України з монголо-татарською навалою.
9. Галицько-Волинське князівство: утворення, політичний розвиток та роль в українській історії. Данило Галицький.
10. Прийняття християнства та його вплив на культуру русичів.
11. Культура княжої доби: писемність, освіта, література, образотворче мистецтво, архітектура.
12. Українські землі під владою Литви та Польщі. Кревська та Люблінська унії (початок XIV – перша половина XVI ст.) та їх наслідки для України.
13. Суспільно-політичне життя в Україні другої половини XVI – першої половини XVII ст. Братства. Берестейська церковна унія та її наслідки для України. Магдебурзьке право.
14. Вплив ідей Відродження та Реформації на українську культуру. Братства. Освіта, друкарство, наука, література, образотворче мистецтво, архітектура XIV - першій половині XVII ст..
15. Києво-Могилянський колегіум (академія)
16. Виникнення українського козацтва: причини, соціальне походження та значення. Реєстрове козацтво.
17. Запорізька Січ: суспільно-політичний устрій та адміністративно-територіальний поділ; військове, господарське та політичне життя (XVI – перша половина XVII ст.). П. Конашевич-Сагайдачний.
18. Причини, характер, рушійні сили та цілі національно-визвольної війни під проводом Б. Хмельницького. Військові дії та їх наслідки 1648 – 1657 рр.
19. Основні підсумки військових дій у 1648 – 1657 рр., їх оцінка. Становлення Української козацької держави. Б. Хмельницький: політична діяльність.
20. Українсько-московські відносини в ході національно-визвольної війни. Переяславська Рада та Березневі статті: їх зміст, оцінка. Політичне становище України 1654 – 1657 рр.
21. Гетьманування Ю. Хмельницького та І. Виговського. Гадяцька угода: зміст та оцінка.
22. Доба Руїни: причини, суть, наслідки. Андрусівський договір. Правобережна і Лівобережна Україна у другій половині XVII ст.
23. Боротьба гетьмана Петра Дорошенка за територіальну цілісність Української держави.
24. Гетьманування Івана Мазепи. Полтавська битва: її наслідки для України.
25. Гетьман Пилип Орлик та його Конституція.
26. Слобідська Україна в другій половині XVII – XVIII ст. Заселення краю, адміністративний устрій, політичне та господарське життя.
27. Політика обмеження автономії України у другій половині XVII - XVIII ст. Скасування гетьманства. Остаточна ліквідація автономії України.
28. Запорозька Січ та причини знищення та остаточної ліквідації.
29. Правобережні та західноукраїнські землі в другій половині XVII – XVIII ст. Гайдамацький і опришківський рухи.
30. Театр та музика України в другій половині XVII - XVIII ст.
31. Тема козаччини в українській пісенній творчості.
32. Видатні постаті української культури XVII - XVIII ст.
33. Три поділи Польщі та їх вплив на долю українських земель. Адміністративно-територіальний устрій в Україні на початку XIX ст.
34. Соціально-економічний розвиток та суспільно-політичне життя на українських землях у складі Австрійської імперії кінця XVIII – XIX ст.
35. Соціально-економічний розвиток українських земель в складі Російської імперії в XIX ст. Реформи 60-70 років XIX століття в Росії. Особливості розвитку капіталізму в Україні.
36. Декабристи в Україні, їх програма, повстання.
37. Програма та діяльність Кирило-Мефодіївського товариства.
38. «Руська трійця».

39. Т.Г.Шевченко: митець, політичний та громадський діяч.
40. Суспільно-політичне життя в західноукраїнських землях другої половини XIX ст. (народовці, москвофіли, радикали). І.Франко.
41. Громадівський рух в Україні у другій половині XIX ст. Валуєвський циркуляр та Емський указ. Курс царизму на придушення українського національного руху.
42. Театр та музика України (кінець XVIII – початок XX ст.)
43. Україна напередодні і в роки першої російської революції (1905-1907 рр.). Розвиток національного руху.
44. Українські землі в роки першої світової війни (1914 – 1917 рр.). Легіон українських січових стрільців.
45. Соціально-економічний розвиток українських земель у складі Російської імперії на початку XX ст. Столипінська аграрна реформа та її наслідки в Україні.
46. Лютнева революція 1917 р. в Росії та її вплив на національно-визвольний рух в Україні. Створення Центральної Ради, перші кроки її діяльності.
47. Універсали Центральної Ради, їх зміст та політична оцінка. Причини падіння Центральної Ради
48. Внутрішня зовнішня та політика Української держави П.Скоропадського.
49. Утворення Західно-Української Народної Республіки (ЗУНР), її керівні органи та діячі.
50. Доба Директорії. Акт злуки 22.01.1919 р. в Україні та його історичне значення.
51. Україна в радянсько-польській війні 1920 р. Варшавський договір. Поразка національно-визвольної боротьби. Ризький мир.
52. Встановлення Радянської влади в Україні. Політика «воєнного комунізму» (1919 – 1920 рр.). Причини та наслідки голоду 1921 – 1923 рр.
53. Україна в роки НЕПу. Утворення СРСР.
54. Українізація. «Український Ренесанс» і «Розстріляне Відродження» (20-30-ті роки XX століття).
55. Художньо-творчі угруповання в 1920-х рр. та їх роль у розвитку української культури.
56. Український театр в 1920-1930 рр. Лесь Курбас.
57. О. Довженко та українській кінематограф.
58. Політика індустріалізації: шляхи, методи і суперечливий характер її проведення в Україні. Її наслідки.
59. Колективізація в Україні. Голодомор 1932 – 1933 рр.: причини і наслідки.
60. Західноукраїнські землі між двома світовими війнами: соціально-економічний розвиток і політичне життя.
61. Національно-визвольний рух в західно-українських землях в 20-30-ті роки XX ст. Утворення і діяльність ОУН.
62. Українське питання напередодні II світової війни. Початок II світової війни. Напад фашистської Німеччини на СРСР.
63. Німецько-фашистський окупаційний режим в Україні і його стратегічна мета. Зони окупації в Україні.
64. Рух Опору в Україні: партизанська та підпільна боротьба.
65. Діяльність ОУН-УПА в роки II світової війни. Проголошення у Львові Акта відновлення Української держави (30 червня 1941 р.). Наслідки.
66. Визволення України від німецько-фашистських загарбників. Втрати України за роки війни. Завершення возз'єднання українських земель.
67. Труднощі післявоєнної відбудови в Україні. Голод 1946 – 1947 рр.
68. Суспільно-політичне життя України в повоєнні роки (1945 – 1953 рр.). Участь України у створенні і діяльності ООН.
69. Суспільно-політичне та соціально-економічне становище України в період хрущовської «відлиги».
70. Суспільно-політичне життя та соціально-економічний розвиток України у другій половині 60-х – першій половині 80-х років XX ст. Наростання кризових явищ.
71. «Шестидесятництво» та дисидентський рух в Україні в 60-х – першій половині 80-х років.
72. Українська література в другій половині XX ст.
73. Образотворче мистецтво та архітектура України в другій половині XX ст.
74. Українське поетичне кіно, театр та музика в другій половині XX ст.

75. Україна в роки «перебудови» (друга половина 80-х років): соціально-економічне становище, політичне життя.
76. Декларація про державний суверенітет та Акт про державну незалежність України. Конституція України: основні положення. Зміст і історичне значення цих документів.
77. Зростання суспільно-політичної активності населення України наприкінці 1980-х років – на початку 1990-х років. Виникнення нових політичних партій та рухів.
78. Діяльність незалежної України на міжнародній арені в роки незалежності. Утворення СНД. Кроки до вступу в Євросоюз та НАТО.
79. Система органів державної влади в Україні. Державна символіка України: прапор, герб, гімн в історичному контексті.
80. Причини змін в чисельності та національному складі колишньої УРСР за часів радянської влади.
81. Еміграція українців за кордон, її причини і напрямки. Українська діаспора ближнього та дальнього зарубіжжя.
82. Вибори Президента України в 1991, 1994, 1999, 2004, 2010, 2014, 2019 рр.
83. Зовнішня політика України на сучасному етапі.
84. Суспільно-політичне та соціально-економічне життя України на сучасному етапі.
85. Культурний доробок українців діаспори у XX - на початку XXI ст.
86. Внесок українців у розвиток світової культури.
87. Музика, театр, кіно на сучасному етапі.

5.1. Політика курсу

Студентоцентризм – основна політика курсу.

Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (75% від можливої максимальної кількості балів)

Політика академічної доброчесності: списування під час контрольних робіт заборонені. Мобільні пристрої дозволяється використовувати лише під час он-лайн тестування та підготовки практичних завдань під час заняття.

Політика відвідування: відвідування занять є обов'язковим компонентом оцінювання. За об'єктивних поважних причин навчання може бути в он-лайн режимі за погодження із керівником курсу.

6. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачає навчальна дисципліна (за потребою)

Навчальні карти світу, України.
Платформа Google meet

7. Рекомендовані джерела інформації

Основні

1. Бойко О.Д. Історія України: Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. Видання 3-тє, виправлене, доповнене. – К.: Академвидав, 2005. – 688 с. (Альма-матер).
2. Голод 1932-1933 років в Україні: причини та наслідки / В. А. Смолій, І. М. Дзюба, С. В. Кульчицький, В. М. Литвин, В. І. Марочко, Дж. Мейс, Р. Я. Пиріг. К.: Нак. Думка, 2003. – 887.
3. Горбулін Володимир, Бадрак Валентин. Над прірвою. 200 днів російської війни. – К.:Брайт Букс, 2023. – 275 с.
4. Горбулін Володимир. Як перемогти Росію у війні майбутнього. – К.: Брайт Букс, 2023. – 243 с.
5. Дашкевич Я. Українці в Криму (XV – початок XX ст.) // “Учи неложними устами сказати правду...”. Історична есеїстика. — Київ, 2011. — С. 610–625.
6. Історія Криму. Кримське ханство: Навчальний посібник. — К.: Твім інтер, 2000. — 336 с.
7. Історія світової та української культури: Підручник для вищ. закл. освіти / В.А. Гречанко, І.В. Чорний, В.А. Кушнерук, В.А. Режко. – К.: Літера ЛТД, 2006. – 480 с.
8. Історія української та зарубіжної культури: Навч. посіб. / Б.І. Білик, Ю.А. Горбань, Я.С. Калакура та ін.; За ред. С.М. Клапчука В.Ф. Остафійчука. – К: Вища. Шк.: Т-во «Знання», КОО, 2008. – 6-ге вид., стер. – 326 с. – (Київському національному університету імені Тараса Шевченка - 165 років).
9. Кордон М.В. Українська та зарубіжна культура: Підручник. Видання 2-ге, стереотипне – Київ: Центр учбової літератури, 2007 – 576 с.
10. Олійник С. Суспільно-політичне, соціально-економічне та культурне життя України в повоєнний період (1945–1953 рр.). Навчально-методичний посібник [Електронне видання]. Кам'янець-Подільський: ПП Волощук, 2025. 26 с.
11. Ментальний вимір української цивілізації / Я. С. Калакура, О. О. Рафальський, М. Ф. Юрій. – К.: Генеза, 2017. – 560 с.
12. Магочій Павло-Роберт. Крим: наша благословенна земля. — Ужгород: Видавництво Валерія Падяка, 2014. — 160 с.
13. Попович М.В. Нарис історії культури України. – К.: «АртЕк», 1998. -728 с.: іл. – (Трансформація гуманітарної освіти в Україні).
14. Українська та зарубіжна культура: Навч. посіб. / М.М. Закович, І.А. Зязюн, О.М. Семашко та ін.; За ред. М.М. Заковича. – 3-тє вид., випр. І доп. – К.: Т-во «Знання», КОО, 2002. – 557 с. – (Вища освіта ХХІ століття).
15. Федака С. Історія України. Т. 8. Козацько-шляхетська доба. 1492-1648. Ужгород, 2022. 232 с.
16. Шейко В.М. Історія української художньої культури. – Х., 1991.

Додаткові

1. Бокань В.А., Польовий Л.П. Історія культури України: Навч. посіб. – К.: МАУП, 2001. – 2-ге вид., доп. – 256 с. – Бібліогр.: с. 245-249.
2. Борисенко В. Курс української історії. – К., 1997.
3. Велика ілюстрована енциклопедія України. К.: Махаон-Україна, 2008. – 504 с.: іл.
4. Верстюк В.Ф., Дзюба О.М., Репринцев В.Ф. Україна від найдавніших часів до сьогодення. Хронологічний довідник. – К., 1995.
5. Видатні постаті в історії України (IX – XIX ст.): Короткі біографічні нариси. Історичні та художні портрети: Довід. Вид./ В.І. Гусєв (кер. кол. Авт.), В.П. Дрожжин, Ю.О. Калінцев, О.Г. Сокирко, В.І. Червінський. – К.: Вища школа, 2002.

6. Видатні постаті в історії України (IX – XIX ст.): Короткі біографічні нариси. Історичні та художні портрети: Довід. вид. / В.І. Гусев (кер. кол. авт.), В.П. Дрожжін, Ю.О. Калінцев, О.Г. Сокирко, В.І. Червінський. – К.: Вища шк., 2002. – 359 с.
7. Гжегож Мотика. Від Волинської різанини до операції «Вісла». Польсько-український конфлікт 1943-1947 рр. – К.: Дух і літера. 2013. – 360 с.
8. Греченко В.А., Чорний І.В. Світова та українська культура: довідник для школярів та студентів / В.А. Греченко, І.В. Чорний. – К.: Літера ЛТД, 2009. – 416 с.
9. Грушевський М. Ілюстрована історія України. – К., 1990.
10. Грушевський М. Очерк истории украинского народа. – К., 1991.
11. Джеймс Мейс. Україна: матеріалізація привидів. – К.: ТОВ «Вид-во Кліо», 2021. – 606 с.
12. Дзюба О.М., Павленко Г.І. Літопис найважливіших подій культурного життя в Україні (X – середина XVII ст.): Посібник-довідник. – К.: «АртЕк», 1998. – 200 с., іл. – (Трансформація гуманітарної освіти в Україні).
13. Довідник з історії України. – Т.1-2. – К., 1993, 1995.
14. Дорошенко Д.І. Нарис історії України. – Т.1-2. – К., 1991.
15. Енциклопедія трипільської цивілізації. У 2-х т. – Т. 1. К., 2004. – 704 с.
16. Енциклопедія українознавства. – Т. 1-7. – Львів, 1993-1996.
17. Історія України: Джерельний літопис. Упоряд.: В.І. Червінський, М.І. Обушний, Т.Ю. Горбань, В.Є. Кругляков та ін.; За ред. В.І. Червінський та М.І. Обушний. – К.: ДП «Дирекція ФВД» – 2008.
18. Історія України: навчальний посібник / за ред. проф. М. П. Гетьманчука. – Львів: ЛьвДУВС, 2015. – 400 с.
19. Історія України: нове бачення. У 2-х томах. – К., 1995.
20. Історія української культури: 3б. матеріалів і документів / Упоряд.: Б.І. Білик, Ю.А. Горбань, Я.С. Калакура та ін.; За ред.. С.М. Клапчука, В.Ф. Остафійчука. – К.:Вища шк., 2000. – 607 с.
21. Історія української культури. У 5-и т. – Т. 3. К.: «Наукова думка», 2003. – 1246 с.
22. Історія української літератури XIX ст.: В 3 кн.: Посібник – К., 1995-1996.
23. Історія української літератури XX століття: Навч. посіб. – Кн. 1-2. – К., 1993-1995.
24. Історія християнської церкви на Україні (Релігієзн. довідк. нарис). – К., 1992.
25. Захожай З.В. Освіта та молодіжний рух в Східній Галичині в міжвоєнний період // "Слов'янська культура та писемність: минуле та сучасність. - Ужгород, 2011. - С. 55-62.
26. Захожай З.В. Українська освіта в умовах польської окупаційної влади: 1920-1930 рр. // Збірник наукових праць Національного науково-дослідного інституту українознавства та всесвітньої історії. - К., 2011. - С. 74-77.
27. Захожай З.В. Українська культура в контексті європейських цінностей // Українознавчий альманах. Випуск 8. – К., 2012. – С. 94-98.
28. Захожай З.В. Молодь Східної Галичини в радянсько-польському протистоянні // Збірник „Наукові праці історичного факультету” Запорізького національного університету. – 3.: ЗНУ, 2012.
29. Крим в умовах суспільно-політичних трансформацій (1940-2015). Збірник документів та матеріалів. – К.: ТОВ «Вид-во «Кліо», 2016. – 1090 с.
30. Крип'якевич І.П. Історія України. – Львів, 1990.
31. Крисаченко. В.С. Українознавство: Хрестоматія: посібник: У 2 кн. Кн.. 1 / Передмова П.П. Кононенка. – К.: Либідь, 1996. – 352 с.
32. Культура і побут населення України: Навч. посібник / В.І. Наулко, Л.Ф. Артюх, В.Ф. Горленко та ін. – 2-ге вид., доп. та перероб. – К.: Либідь, 1993. – 288 с.; іл.
33. Матвієнко В. П. Без'ядерний меморандум. – К.: Наук. думка, 2021. - 76 с.
34. Ніколаєва Т.О. Історія українського костюма. Іл. З. Васиної, Л. Мінєнко, Т. Ніколаєвої, О. Слінчак, М. Старовойт. – К.: Либідь, 1996. – 176 с.; іл.
35. Полонська-Василенко Н. Історія України. Т.1-2. – К., 1995.
36. Попович М.В. Культура: ілюстрована енциклопедія України / М.В. Попович. – К.: Балтія-Друк, 2009. – 184 с.: іл.
37. Смолій В. та ін. Малий словник історії України. – К., 1997.
38. Стародубцева Л.В. Архітектура постмодернізму: історія, теорія, практика. – К., 1998
39. Таланчук О.М. Українознавство. Усна народна творчість: Навч.-метод. посібник. – К.: Либідь, 1998. – 248 с.

40. Україна: Хронологія розвитку. – Том 1. – К.: КВІЦ, 2007. – 544 с.: іл.
41. Українознавство: Навч. посібник для студентів вищ. навч. закл. (за ред. М.І. Обушного. – К. Видавничо-поліграфічний центр «Київський університет», 2008. – 672с.
42. Українська революція 2004 р. [Текст] / С. Кульчицький. - К. : Генеза, 2005. - 368 с.
43. Шейко В.М., Гаврюшенко О.А., Кравченко О.В. Історія художньої культури: Первісність. Стародавній світ: Підручник / ХДАК. – Х., 1999. – 210 с.
44. Шейко В.М., Тишевська Л.Г. Історія української художньої культури: Підручник / ХДАК. – Х., 1999. – 196 с.
45. Янів В. Нариси історії української етнопсихології. – Мюнхен, 1993.

Інформаційні ресурси

1. Електронні інформаційні ресурси бібліотек у піднесенні інтелектуального і духовного потенціалу українського суспільства / [О. С. Онищенко, Л. А. Дубровіна, В. М. Горовий та ін.] ; НАН України, Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського. – К. : НБУВ, 2011. – 235 с.
2. Інформаційно-аналітичні ресурси ... Інформаційно-бібліографічні бюлетні Фонду Президентів України .[Електронний ресурс] Режим доступу до джерела :<http://www.nbuv.gov.ua/node/592>
3. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського як загальнодержавний науково-інформаційний центр // Електронні інформаційні ресурси у піднесенні інтелектуального і духовного потенціалу українського суспільства / [О. С. Онищенко, Л. А. Дубровіна, В. М. Горовий та ін.]; НАН України, Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського. – К., 2011. – С. 28–51.
4. Шаронова Н. Актуалізація феномена електронних ресурсів бібліотек у системі наукових комунікацій //Бібліотечний вісник. - 2008. - № 3. - С. 47-50.
5. Ярошенко Т. Наукові комунікації ХХІ століття : електронні ресурси для науки та освіти України //Бібліотечний вісник. - 2006. - № 5. - С. 17-27.
6. http://chitalka.info/gp_08/gp_08index.htm
7. http://chitalka.info/gp_17/gp_17index.htm
8. <http://history.franko.lviv.ua/>
9. <http://history.kiev.ua/>
10. <http://historical-club.org.ua/>